

Ks. Henryk Misztal, *Prawo kanonizacyjne według ustawodawstwa Jana Pawła II*, Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu, Lublin
– Sandomierz 1997, ss. 623.

„Jezusowi Chrystusowi, jednemu Zbawicielowi świata, wczoraj, dziś i na wieki”. Tymi słowami z Listu apostołskiego Jana Pawła II *Tertio millennio adveniente* (nr 40) rozpoczyna swoje dzieło *Prawo kanonizacyjne według ustawodawstwa Jana Pawła II*, które ukazało się w pierwszym roku bezpośredniego przygotowania do Wielkiego Jubileuszu 2000, ks. prof. Henryk Misztal, kurator Katedry Prawa Kanonizacyjnego na Wydziale Prawa Kanonicznego i Świeckiego KUL. Prezentowana praca jest poszerzonym wydaniem komentarza do Konstytucji apostołskiej *Divinus perfectionis Magister* Jana Pawła II, tegoż autora; opublikowany on został w 1987 r. jako t. 7 w serii *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.* przygotowanej przez Redakcję Wydawnictw KUL.

Jan Paweł II w dokumencie z 10 listopada 1994 r., podkreślając potrzebę rozbudzenia „prawdziwej tęsknoty za świętością” (nr 42), wskazuje też na środki służące temu. Jednym z nich jest ukazywanie postaci świadków Chrystusa – „tych, którzy żyli Chrystusową prawdą także w naszych czasach”. Szczególnie na dwie ich kategorie zwrócił uwagę: 1) na męczenników, „których świadectwo nie może zostać zapomniane” i dlatego „trzeba, ażeby Kościoły lokalne uczyniły wszystko dla zachowania pamięci tych, którzy ponieśli męczeństwo zbierając konieczną dokumentację”; 2) na małżonków – „żywiąc przeświadczenie, że w rzeczywistości nie brak owoców świętości również w tym stanie, czujemy potrzebę znalezienia odpowiednich sposobów, ażeby świętość ta była przez Kościół stwierdzana na wzór dla innych chrześcijańskich małżonków” (nr 37).

Jako owoc wysiłku umysłu i serca doświadczonego specjalisty w zakresie spraw kanonizacyjnych postulatorzy, członkowie trybunałów diecezjalnych oraz studenci prawa kanonicznego otrzymali dzięki temu opracowaniu obszerną pomoc, by spełnić postulaty Ojca św. Na aktualność publikacji, oprócz cytowanej dedykacji, zwrócił również uwagę Sekretarz Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych Arcybiskup Edward Nowak w „Słowie wstępnym” (ss. 13–15).

Korpus opracowania stanowi pięć części. Pierwsza poświęcona została instytucjom prawa materialnego – pojęciom doskonałości, świętości w teologii i prawie kanonicznym oraz formom orzekania świętości kanonizowanej, wreszcie kultowi świętych, obrazów i relikwii w Kościele katolickim, oczywiście w aspekcie prawa kanonizacyjnego (ss. 25–112). Zagadnienia te zostały usystematyzowane w pięciu rozdziałach. Nowością w pierwszej części obecnego wydania jest prezentacja kanonizacji w Kościele prawosławnym oraz omówienie tego zagadnienia w innych wyznaniach chrześcijańskich (rozd. IV), a także stosunkowo szerokie przedstawienie sprawy kultu świętych, ich obrazów i relikwii (rozd. V).

W części drugiej zarysowana została historia procedury kanonizacyjnej – od pierwotnych form kanonizacji w okresie kultu męczenników aż po genezę i strukturę ustawodawstwa Jana Pawła II (ss. 113–170).

Część trzecia poświęcona jest dochodzeniu diecezjalnemu. Jest to zasadniczy, ze względu na adresatów, fragment dzieła. Wyrazem tego jest również jego objętość – 132 strony (ss. 171–302). W pięciu rozdziałach zawarty został materiał dotyczący: osób biorących udział na tym etapie postępowania (powód, postulator, biskup i jego delegat, promotor sprawiedliwości, biegli, notariusze, pisarze i tłumacze), warunków rozpoczęcia sprawy (opinia świętości lub męczeństwa, znaczenie sprawy dla Kościoła, zebranie danych o kandydacie), dowodów w postępowaniu kanonizacyjnym (oprócz dopuszczanych środków dowodowych – dokumentów, zeznań świadków, opinii biegłych, oględzin sądowych i przysięgi – zagadnienia pewności moralnej i przedmiotu dowodzenia), postępowania zmierzającego do udowodnienia heroicznego cnót lub męczeństwa (w tym przygotowania i przebiegu sesji wstępnej, sesji roboczych i zamknięcia procesu w diecezji), a w końcu postępowania diecezjalnego w sprawie udowodnienia cudów (od przygotowania dochodzenia, aż po przesłanie akt do Kongregacji).

Ponieważ już postulator – prawny przedstawiciel powoda w sprawie – musi znać praktykę Kongregacji (Normy z 7 lutego 1983 r., n. 3a), nie można było nie uwzględnić postępowania w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Tej tematyce poświęcił autor część czwartą (ss. 303–334). Nie tylko przybliżył procedurę postępowania w tej Kongregacji, ale podał również jej strukturę i kompetencje oraz dołączył komentarz do dekretu generalnego wydanego przez Kongregację 7 lutego 1983 r, na mocy zlecenia zawartego w Konstytucji apostolskiej *Divinus perfectionis Magister* (n. 16), a dotyczącego prowadzenia spraw rozpoczętych przed rokiem 1983.

Niezwykle rozbudowana została część piąta opracowania. Na 250 stronach (w poprzednim komentarzu tylko na 54), przedstawione zostały wzory pism i formularzy (ss. 335–583). Autor wykorzystał do tego celu treści zawarte m. in. w *Postulatorum vademecum* wydanym przez A. Casieriego w 1984, w *Le cause di canonizzazione dei Santi commento alla legislazione e guida pratica* (1992) oraz w podręczniku R. Rodrigo *Manuale per istruire i processi di canonizzazione* (1991). Opatrzył je także krytycznymi uwagami.

Ostatnie z wymienionych opracowań zainspirowało ks. H. Misztala do zamieszczenia w omawianej części opracowania również przepisów *Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.*, które mają zastosowanie w postępowaniu kanonizacyjnym, stosownie do normy zawartej w kan. 1403, par. 2: „W sprawach tych mają ponadto zastosowanie przepisy tego Kodeksu, ilekroć w tejże ustawie odsyła się do prawa powszechnego albo chodzi o normy, które z samej natury rzeczy dotyczą także tych spraw”. Oprócz tekstu norm w języku łacińskim i polskim, zgodnie z sugestią płynącą od Rodrigo, poszczególne tytuły, rozdziały, a niekiedy także kanony zostały skomentowane ściśle na użytek procesu kanonizacyjnego.

W odróżnieniu od wydania z 1987 r. w części tej znalazły się także teksty źródłowe prawa wydanego na mocy kan. 1403, par. 1 KPK z 1983 oraz Konstytucji apostolskiej *Divinus perfectionis Magister*. Powyższe znacznie wzbogaciło walor dydaktyczny całości (jako materiał do ćwiczeń) oraz użytkowy (zwłaszcza gdy chodzi

o formularze). Trudno natomiast znaleźć uzasadnienie dla powtórzenia niektórych formularzy (pełnomocnictwo postulatora – ss. 337 i 574; prośba postulatora – ss. 338 i 574; informacja dla Stolicy Apostolskiej – ss. 339 i 575); są one chyba wynikiem przeoczenia w czasie opracowania redakcyjnego.

Wreszcie na uwagę zasługują „Wybrane źródła” (w liczbie 73; ss. 584–587) oraz „Literatura” (ponad 500 pozycji; ss. 588–610). W tej ostatniej zamieszczone zostały również tytuły niektórych opracowań, stanowiących podstawę przewodów doktorskich z zakresu prawa kanonizacyjnego, których promotorem był autor.

Całość dzieła uzupełniają „Indeks rzeczowy”, zawierający 55 haseł podstawowych (ss. 611–618), oraz streszczenia w języku niemieckim i włoskim (ss. 619–623).

W „Słowie wstępnym” Sekretarz Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych abp Edward Nowak – odnosząc się do nowego ustawodawstwa w zakresie kanonizacji – zauważył, że „zapotrzebowanie na dobry przewodnik w tej obszernej problematyce i w niełatwej procedurze wydaje się nakazem chwili” oraz stwierdził, że „z satysfakcją należy powitać nową inicjatywę w tej dziedzinie, którą zawdzięczamy ks. prof. Henrykowi Misztalowi z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” (s. 14).

Wiesław Bar OFMConv